

بررسی اثر بخشی اصلاحات ساختاری در صنعت چای^۱

آسیه قاسمی

(کارشناس ارشد اقتصاد، مدیر گروه دفتر تحقیقات و سیاست‌های بخش‌های تولیدی)

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش ۹۷۴ نفر شامل ۹۳۵ چایکار و ۳۹ کارخانه‌دار منطقه لاهیجان (استان گیلان) می‌باشد. جهت دسترسی به داده‌های مورد نیاز از گروه چای‌کاران نمونه‌ای به حجم ۱۶۳ چای‌کار به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و از تمامی ۳۹ کارخانه سرشماری به عمل آمد. به منظور جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز علاوه بر مراجعه به اسناد و مدارک کتابخانه‌ای، پرسشنامه‌ای با ۲۲ سوال طراحی و داده‌های حاصل از آن با استفاده از نرم افزار Excel و SPSS پردازش گردید. سپس با استفاده از نتایج پردازش این داده‌ها سوالات پژوهش مورد آزمون قرار و نتایج حاصل با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (آماره) t -student تجزیه و تحلیل شد. بررسی این نتایج نشان می‌دهد که هم کارخانه‌داران و کشاورزان مورد نظر اجرای طرح اصلاح ساختار را در تجربه آزادسازی تولید و بازرگانی چای، بهبود کیفیت و شیوه‌های تولید، جلوگیری از واردات غیر قانونی و تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای چندان موفق نمی‌دانند. همچنین به موجب نتایج حاصل، زمان پیش‌بینی شده در قانون برای اجرای طرح رعایت

آزادسازی/ اصلاح ساختار/ بهبود/ قاچاق/ زمان پیش‌بینی

شده

چکیده

به دنبال بروز مشکلاتی در صنعت چای کشور به ویژه ورود غیر قانونی، فقدان تقاضا برای چای تولید داخل و انباشت مقادیر قابل توجهی از آن، طرح اصلاح ساختار چای به استناد ماده (۲۹) قانون برنامه سوم توسعه طی سال‌های ۸۳-۱۳۷۹ به اجرا در آمد. این طرح به دنبال کاهش و رفع انحصار دولت از صنعت چای، بهبود کیفیت، رقابتی کردن تولید و بازرگانی، جلوگیری از قاچاق و ... و در راستای کاهش تصدی دولتی در امور چای بوده است. در این پژوهش به منظور بررسی اهداف مورد نظر و ارزیابی طرح اصلاح ساختار چای، موفقیت آن در تجربه آزادسازی تولید و بازرگانی چای، تغییر و بهبود شیوه‌های تولید، جلوگیری از واردات غیر قانونی، تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای و همچنین رعایت زمان پیش‌بینی شده در اجرای طرح در قالب پنج سوال مورد آزمون قرار گرفت.

نشده است. مهمترین دلایل این امر را می‌توان در نادیده گرفتن واقعیات صنعت چای و چالش‌های فراروی آن و فراهم نکردن زمینه‌ها و بسترهای لازم برای انجام اصلاحات در ساختار کشت و صنعت چای جستجو نمود. لازم به ذکر است با توجه به اتمام دوره اجرای پنج ساله طرح (۸۳-۱۳۷۹)، این تحقیق در سال ۱۳۸۴ انجام شد.

مقدمه

کشت و صنعت چای چه در استان‌های شمالی و چه در اقتصاد کلان کشور حائز اهمیت فراوانی است. مصرف سرانه‌ای بیش از ۱/۵ کیلو گرم، ایران را در شمار شش کشور عمده مصرف کننده چای در جهان قرار داده است. بررسی کشت و صنعت چای کشور قبل از اجرای طرح اصلاح ساختار نشان می‌دهد که این صنعت همواره از یک سو با عوامل درونی و بازدارنده و از سوی دیگر با تهدیدهای خارج از صنعت رو در رو و از این طریق با مشکلات و چالشهای اساسی مواجه بوده است. موانع فنی و ساختاری به همراه ناکارآمدی مدیریت و فضای نیمه انحصاری قبل از هر چیز کیفیت نازل چای تولید داخل را به همراه داشته و هزینه‌های قابل توجهی به بودجه عمومی کشور تحمیل می‌نمود. چالشهای این فعالیت به ویژه از اواسط دهه ۱۳۷۰ عملاً ادامه چایکاری را با بحران مواجه کرد و همزمانی این وضعیت با سیاست‌های کاهش تصدی دولت، ایجاد فضای رقابتی و افزایش مشارکت بخشهای غیر دولتی در امور اقتصادی به ویژه در قانون برنامه سوم توسعه، منجر به شکل‌گیری طرح اصلاح ساختار چای در قالب ماده ۲۹ این قانون تحت فصل تنظیم انحصارات و رقابتی کردن فعالیت‌های اقتصادی شد. به این ترتیب طرح اصلاح ساختار چای با هدف کاهش و حذف انحصار دولتی از خرید برگ سبز و امور بازرگانی و تولید آن، تقویت نقش هدایتی و نظارتی دولت در امور مربوطه و ارتقاء کیفیت چای تولید داخل طی یک برنامه ۵ ساله (۸۳-۱۳۷۹) به اجرا در آمد.

با سپری شدن دوره مورد نظر و اتمام اقدامات اصلاحی در امور چای پژوهشی به منظور بررسی نتایج حاصل از اجرای آن انجام شد. در این پژوهش پنج سوال آزمون و نتایج حاصل از آزمون این سوالات بررسی، تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری شد. اهداف، سوالات، ادبیات و پیشینه تحقیق، روش و یافته‌های

پژوهش و راهکارهای پیشنهادی در بخش‌های پیش رو ارائه می‌شود.

۱. اهداف پژوهش

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی و چگونگی فرایند اثربخشی اصلاحات ساختاری در تحقق اهداف موردنظر در صنعت چای کشور از قبیل کاهش تصدی‌گری دولت و افزایش مشارکت بخش‌های غیر دولتی است. دیگر اهداف مقاله بررسی نقش و اثر بخشی طرح بر انتقال وظایف تصدی‌گری سازمان چای به وظایف حاکمیتی، بهبود و ارتقاء کیفیت چای تولید داخل، جلوگیری از قاچاق، شناسایی موانع و مشکلات اجرایی طرح در تحقق اهداف مورد نظر و ارائه راهکارهایی جهت کمک به اصلاح روش‌های اجرایی در واگذاری امور اقتصادی، تولید و توزیع چای به بخش غیردولتی و ارائه پیشنهادها و راهکارهای عملی و کاربردی جهت بازنگری و اصلاح ساختار چای می‌باشد.

۲. سوالات پژوهش

- ۱- آیا طرح اصلاح ساختار در تجربه آزادسازی تولید و بازرگانی چای کشور موفق بوده است؟
- ۲- آیا طرح اصلاح ساختار در بهبود و تغییر شیوه‌های تولید چای موفق بوده است؟
- ۳- آیا طرح اصلاح ساختار مانع جدی در روند واردات غیر قانونی چای بوده است؟
- ۴- آیا زمان پیش‌بینی شده برای اجرای طرح رعایت شده است؟
- ۵- آیا نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای کشور در اجرای طرح تحقق یافته است؟

۳. ادبیات و پیشینه تحقیق

رحیمی بروجردی، علیرضا (۱۳۷۳) در کتاب خود تحت عنوان سیاست‌های اقتصادی و اصلاحات ساختاری به این نتیجه رسید که اجرای سیاست‌های تعدیل ساختاری در بسیاری از کشورها اجرا و با توجه به شرایط هر یک از آن‌ها نتایج متفاوتی حاصل شده است. وی معتقد است که در ایران اجرای سیاست‌های تعدیل ساختاری در زمینه کاهش حجم و تصدی دولت از طریق کاهش هزینه‌های آن موفق نبوده است. در فرایند آزادسازی می‌بایست منابع و امکانات بالقوه شناسایی گردد و در مقابل

انتظار می‌رود این فرایند منجر به تشویق و تحرک پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی شود.

کمیجانی، اکبر (۱۳۸۰) در کتاب ارزیابی عملکرد سیاست خصوصی سازی در ایران معتقد است که در اجرای سیاست‌های تعدیل ساختاری باید از شتابزدگی خودداری کرد و آرام و تدریجی حرکت نمود. در این کتاب آمده است نتایج اجرای سیاست خصوصی سازی در ایران حاکی از تصمیمات پراکنده و بدون انسجام به همراه عدم تمرکز در مدیریت و تصمیم‌گیری بوده است. تصمیم‌گیری‌ها یکسوگرایانه، مقطعی، متضاد و ناکامل است. دخالت عناصر مختلف موجب می‌شود تا برآیند نیروهای موثر به طور کارا و صحیح کاهش و سرعت اجرا کم و در مواقعی متوقف شود.

۴. منطقه مورد مطالعه

استان گیلان با سهمی بیش از ۸۷ درصد باغات و ۹۲ درصد کارخانه چای‌سازی مرکز ثقل تولید چای در کشور است. شهرستان لاهیجان در منطقه شرق استان واقع و از شمال به دریای خزر، از جنوب به شهرستان سیاهکل، از شرق به لنگرود و رودسر و از غرب به آستانه اشرفیه محدود می‌شود. این منطقه به دلیل حاصلخیزی اراضی آن اهمیت خاصی بین سایر مناطق استان دارد. علاوه بر این فعالیت اکثر مردم این منطقه چای کاری است و این فعالیت نقش مهمی در شکل‌گیری چهره اقتصادی و اجتماعی منطقه ایفاء می‌کند. منطقه لاهیجان با سهمی حدود ۲۵ درصد سطح زیر کشت و کارخانه بعد از رودسر مهمترین منطقه چای کاری در کشور به شمار می‌آید.

۵. روش تحقیق

جامعه آماری این پژوهش شامل ۹۳۵ چایکار با وسعت بهره‌برداری ۵-۱ هکتار و ۳۹ کارخانه چای‌سازی در منطقه لاهیجان است. بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، تعداد ۱۶۳ چایکار از گروه چایکاران و تمام کارخانه‌داران به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. علاوه بر استفاده از اسناد و مدارک کتابخانه‌ای به ویژه مصوبات شورای اقتصاد و هیأت دولت، از پرسشنامه به عنوان مهمترین ابزار تحقیق و داده‌های مورد نیاز استفاده شد. در مجموع ۲۰۲ پرسشنامه (۱۶۳ چایکار و ۳۹ کارخانه‌دار) توزیع گردید. پرسشنامه مورد استفاده از نوع بسته و

شامل ۲۲ سوال است. سوال‌های پرسشنامه بر اساس سوالات تحقیق دسته‌بندی شده است. سوال‌های ۱ تا ۵ مربوط به سوال اول پژوهش، موفقیت طرح اصلاح ساختار را در آزادسازی تولید و بازرگانی چای مورد سنجش قرار می‌دهد. سوال‌های ۶ تا ۹ مربوط به سوال دوم پژوهش، موفقیت طرح را در بهبود کیفیت و تغییر شیوه‌های تولید ارزیابی می‌کند. سوال‌های ۱۰ تا ۱۴ داده‌های سوال سوم تحقیق مبنی بر موفقیت طرح در جلوگیری از واردات غیر قانونی (قاچاق) را توصیف می‌کند. سوال‌های ۱۵ الی ۱۷ در ارتباط با سوال چهارم تحقیق و رعایت زمان پیش‌بینی شده برای اجرای طرح تعیین شده و بالاخره ۵ سوال پایانی پرسشنامه به میزان تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای در چارچوب اجرای طرح می‌پردازد.

امتیازبندی سوالات بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم) به صورت معکوس انجام شد. به طوری که به گزینه بسیار زیاد امتیاز ۱ و به گزینه بسیار کم امتیاز ۵ داده شد. اعتبار پرسشنامه با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ^۲ و نرم افزار SPSS محاسبه و ضریب ۰/۷۸۹۳ بدست آمد. به منظور رعایت ویژگی فنی (روایی)، پرسشنامه تحقیق برای صاحب نظران و دست‌اندرکاران امور چای از جمله مدیران سازمان چای، اعضای اتحادیه کارخانه‌داران و بازرگانان چای، اعضای سندیکای چای کاران و کارشناسان اداره کل چای شمال ارسال و پس از دریافت نظرات آن‌ها و تأیید اساتید راهنما و مشاور بین نمونه آماری توزیع گردید.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها به دلیل ناقص بودن ۲۰ پرسش‌نامه در گروه چای کاران و ۳ پرسشنامه در گروه کارخانه‌داران، ۱۴۳ و ۳۶ پرسشنامه کامل به ترتیب در دو گروه مورد استفاده قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه‌های به‌دست آمده از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، فراوانی تجمعی، میانگین و انحراف معیار) و روش‌های آمار استنباطی (آزمون آماری t استودنت^۳ با میانگین طیف اندازه‌گیری (۳) انجام شد.

۶. یافته‌های پژوهش

به منظور اثبات نتایج توصیفی حاصل از پژوهش و تعمیم آن به جامعه آماری، سوالات پژوهش برای چای کاران با استفاده از آزمون فرض t استودنت مورد آزمون قرار گرفت. از آنجا که از

کارخانه‌داران به شیوه تمام شماری پرسش شده است، نتایج توصیفی برای این گروه از جامعه آماری با استفاده از میانگین و انحراف معیار ارائه می‌شود.

۱- در پاسخ به سوال اول تحقیق مبنی بر اینکه آیا طرح اصلاح ساختار در تجربه آزادسازی تولید و بازرگانی چای کشور موفق بوده است، از آنجا که آماره آزمون t استودنت برای گروه چای کاران $42/427$ با معناداری دو دامنه $0/001$ از مقدار بحرانی جدول $(2/576)$ بیشتر است. لذا با اطمینان 99 درصد، فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق پذیرفته می‌شود. به عبارت دیگر نتایج آزمون فرضیه نشان می‌دهد که چای کاران معتقدند اجرای اصلاحات ساختاری در زمینه آزادسازی تولید و بازرگانی چای موفق نبوده است.

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_x}{\sqrt{n}}} = \frac{4.6517 - 3}{\frac{.46555}{\sqrt{143}}} = 42.427$$

در گروه کارخانه‌داران نیز با توجه به تمام شماری این بخش از جامعه آماری، به منظور تحلیل نظرات این گروه از روش میانگین و انحراف معیار استفاده شده است. با توجه به نتایج بدست آمده از آنجا که میانگین مربوط به سوال اول پژوهش $4/2611$ با انحراف معیار $0/59295$ از متوسط طیف اندازه گیری بزرگتر است لذا می‌توان نتیجه گرفت کارخانه‌داران بر این اعتقادند که اقدامات صورت گرفته در طرح اصلاح ساختار نتوانسته در آزادسازی تولید و بازرگانی چای موفق باشد.

۲- در تحلیل نتایج سوالات پرسشنامه در ارتباط با سوال دوم پژوهش مبنی بر موفقیت طرح اصلاح ساختار در بهبود کیفیت و تغییر شیوه‌های تولید چای آماره t استودنت در گروه چای کاران عبارت است از:

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_x}{\sqrt{n}}} = \frac{4.4984 - 3}{\frac{.54816}{\sqrt{143}}} = 32.6$$

همانگونه که فرمول فوق نشان می‌دهد، مقدار آماره بدست آمده از مقدار بحرانی جدول بیشتر است. با توجه به این نتیجه با اطمینان 99% می‌توان گفت چای کاران به عنوان اثر پذیرترین بخش جامعه آماری بر این باورند که طرح اصلاح ساختار در

بهبود کیفیت و تغییر شیوه‌های تولید موفق نبوده است.

با توجه به میانگین $4/1181$ با انحراف معیار $0/83128$ که از عدد 3 بزرگتر است، کارخانه‌های چای‌سازی نیز معتقدند طرح در تحقق هدف مورد نظر ناموفق بوده است.

۳- در پاسخ به سوال سوم پژوهش، تجزیه و تحلیل نظرات چایکاران در سوالات مربوطه در پرسشنامه نشان می‌دهد که آماره آزمون از مقدار بحرانی بزرگتر بوده و لذا کشاورزان چایکار معتقدند طرح اصلاح ساختار در جلوگیری از واردات غیر قانونی موفق نبوده و نتوانسته مانع جدی در روند قاچاق این کالا باشد.

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_x}{\sqrt{n}}} = \frac{4.0643 - 3}{\frac{.47566}{\sqrt{143}}} = 26.76$$

میانگین بدست آمده در گروه کارخانه‌داران نیز $(3/988)$ با انحراف معیار کمتر از یک، از طیف وسط اندازه گیری بیشتر است. بدین ترتیب آنان نیز همچون چای کاران، طرح را در دست یابی به هدف مورد نظر موفق نمی‌دانند.

۴- رعایت دوره زمانی پیش‌بینی شده برای اجرای فرایند اصلاح ساختار کشت و صنعت چای از دیگر سوالات پژوهش بوده است. نتایج حاصل از پرسشنامه در این خصوص حاکی از آن است که آماره آزمون t در گروه چای کاران از مقدار بحرانی جدول بزرگتر و میانگین در گروه صاحبان کارخانه‌ها با انحراف معیار کمتر از یک از طیف وسط اندازه گیری بزرگتر است. لذا هر دو گروه جامعه آماری مورد سنجش معتقدند دوره زمانی اجرای طرح رعایت نشده و اقدامات اصلاحی شتاب زده اجرا شده است.

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_x}{\sqrt{n}}} = \frac{4.2634 - 3}{\frac{.62280}{\sqrt{143}}} = 24.97$$

۵- سوال پایانی پژوهش به تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای (دولت) در پایان دوره اصلاحات می‌پردازد. در این ارتباط آماره آزمون بزرگتر از مقدار بحرانی بوده است. از سوی دیگر میانگین گروه کارخانه‌داران بزرگتر از 3 است. لذا می‌توان ادعا نمود جامعه آماری اعتقادی به موفقیت اصلاح ساختار در انتقال نقش تصدی گری سازمان چای به عنوان نماینده دولت در امور این کالا به وظایف سیاست‌گذاری و

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S_x}{\sqrt{n}}} = \frac{3.9566 - 3}{\frac{.616282}{\sqrt{143}}} = 18.56$$

جدول ۱- خلاصه نتایج سوالات تحقیق

کارخانه‌داران		چای کاران			
انحراف معیار	میانگین	سطح معنی داری	مقدار جدول	مقدار تابع نمونه‌ای آزمون	عنوان
۰/۵۹۲۹۵	۴/۲۶۱۱	۰/۰۰۰۱	۱۴۲	۴۲/۴۲۷	سوال اول
۰/۸۳۱۲۸	۴/۱۱۸۱	۰/۰۰۰۱	۱۴۲	۳۲/۶	سوال دوم
۰/۵۳۴۴	۳/۹۸۸۹	۰/۰۰۰۱	۱۴۲	۲۶/۷۶	سوال سوم
۰/۶۶۴۸۱	۴/۰۹۲۶	۰/۰۰۰۱	۱۴۲	۲۴/۹۷	سوال چهارم
۰/۶۷۰۹۴	۳/۸۱۱۱	۰/۰۰۰۱	۱۴۲	۱۸/۵۶	سوال پنجم

جدول ۲- فراوانی‌های تجربی پرسشنامه (گروه چای کاران)

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
آیا طرح اصلاح ساختار چای در آزادسازی تولید و بازرگانی چای موفق بوده است؟	۱	طرح اصلاح ساختار چای تا چه میزان در ایجاد و تقویت شرایط رقابتی در امور تولید و بازرگانی چای موفق بوده است.	۰	۱	۲	۲۴	۱۱۶	۱۴۳
	۲	میزان موفقیت طرح در شکل‌گیری و تقویت تشکل‌های صنفی را در امور چای چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۰	۳	۲۵	۳۳	۸۲	۱۴۳
	۳	میزان موفقیت طرح در کاهش تصدی دولت و واگذاری امور چای به بخش خصوصی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۳	۵	۲	۱۷	۱۱۶	۱۴۳
	۴	به نظر شما شرایط لازم برای رفع انحصار دولت و واگذاری امور چای به بخش غیر دولتی در زمان اجرای طرح تا چه میزان فراهم بوده است؟	۱	۴	۴	۱۶	۱۱۸	۱۴۳
	۵	در حال حاضر توانایی بخش‌های غیر دولتی را برای مدیریت صنعت چای کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۰	۰	۶	۲۰	۱۱۷	۱۴۳

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
آیا طرح اصلاح ساختار در بهبود و تغییر شیوه‌های تولید چای موفق بوده است؟	۶	نقش اجرای طرح را در بهبود نظام تولید برگ سبز چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۱	۲	۹	۳۸	۹۳	۱۴۳
	۷	نقش اجرای طرح را در بهبود روش‌های تولید چای خشک چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۱	۱	۸	۴۳	۹۰	۱۴۳
	۸	اجرای طرح تا چه میزان در بهبود کیفیت برگ سبز چای موفق بوده است؟	۰	۱	۸	۵۳	۸۱	۱۴۳
	۹	اجرای طرح تا چه میزان در بهبود کیفیت چای خشک موفق بوده است؟	۰	۲	۱۱	۵۲	۷۸	۱۴۳
آیا طرح اصلاح ساختار مانع جدی در روند واردات غیر قانونی چای بوده است؟	۱۰	به نظر شما سازوکارهای پیش‌بینی شده در طرح تا چه حد در کنترل قاچاق چای موثر بوده است؟	۰	۱	۲	۱۶	۱۲۴	۱۴۳
	۱۱	اقدامات انجام شده در طرح تا چه میزان در کنترل قاچاق چای موثر بوده است؟	۱	۰	۳	۹	۱۳۰	۱۴۳
	۱۲	نقش طرح در کنترل بحران بازار چای را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۴	۱	۷	۱۷	۱۱۴	۱۴۳
	۱۳	به نظر شما قاچاق چای تا چه میزان در بروز بحران در بازار این کالا موثر بوده است؟	۱۱۰	۹	۲	۵	۱۷	۱۴۳
۱۴	اثر اجرای اصلاح ساختار بر میزان فروش چای داخلی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۴	۱	۱۶	۴۰	۸۲	۱۴۳	
آیا زمان پیش‌بینی شده برای اجرای طرح رعایت شده است؟	۱۵	دوره پنج ساله تا چه میزان برای اجرای طرح مناسب بوده است؟	۶	۱۴	۱۰	۳۸	۷۴	۱۴۳
	۱۶	به نظر شما دوره پیش‌بینی شده برای اجرای طرح تا چه حد رعایت شده است؟	۰	۰	۵	۲۴	۱۱۴	۱۴۳
	۱۷	کدامیک از دوره‌های زیر را برای اصلاح ساختار چای مناسب می‌دانید؟	(یک سال) ۱۰	(دو سال) ۸	(پنج سال) ۱۲	(ده سال) ۶۶	(پانزده سال) ۴۷	۱۴۳
آیا نقش هدایتی و	۱۸	میزان و نحوه نظارت بر حسن اجرای طرح را تا چه حد مناسب می‌دانید؟	۴	۳	۱۲	۲۷	۹۷	۱۴۶

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
نظارتی سازمان چای در اجرای طرح تحقق یافته است؟	۱۹	به طور کلی اعمال نظارت بر اصلاح ساختار تا چه حد ضروری است؟	۱۱۰	۱۱	۳	۷	۱۲	۱۴۳
	۲۰	به نظر شما طرح اصلاح ساختار تا چه حد در تحقق نقش سیاست گذاری و هدایتی سازمان چای موفق بوده است؟	۲	۳	۱۱	۲۳	۱۰۴	۱۴۳
	۲۱	میزان موفقیت طرح را در تحقق وظایف سازمان چای در راستای اصلاح ساختار باغات و توسعه سطح زیر کشت چگونه ارزیابی می کنید؟	۴	۱	۱۰	۱۲	۱۱۶	۱۴۳
	۲۲	به نظر شما سازو کارهای پیش بینی شده به منظور تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای در چارچوب طرح اصلاح ساختار تا چه حد مناسب بوده است؟	۱	۴	۹	۳۰	۹۹	۱۴۳

جدول ۳- فراوانی های تجربی پرسشنامه (گروه کارخانه داران)

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
آیا طرح اصلاح ساختار چای در آزادسازی تولید و بازرگانی چای موفق بوده است؟	۱	طرح اصلاح ساختار چای تا چه میزان در ایجاد و تقویت شرایط رقابتی در امور تولید و بازرگانی چای موفق بوده است؟	۱۰	۱۰	۴	۶	۲۶	۳۶
	۲	میزان موفقیت طرح در شکل گیری و تقویت تشکل های صنفی را در امور چای چگونه ارزیابی می کنید؟	۱۰	۳	۹	۹	۱۵	۳۶
	۳	میزان موفقیت طرح در کاهش تصدی دولت و واگذاری امور چای به بخش خصوصی را چگونه ارزیابی می کنید؟	۱۰	۲	۵	۹	۲۰	۳۶
	۴	به نظر شما شرایط لازم برای رفع انحصار دولت و واگذاری امور چای به بخش غیر دولتی در زمان اجرای طرح تا چه میزان فراهم بوده است؟	۱	۲	۱	۱۱	۲۱	۳۶
	۵	در حال حاضر توانایی بخش های غیر دولتی را برای مدیریت صنعت چای	۱۰	۱	۶	۱۲	۱۷	۳۶

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
		کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟						
آیا طرح اصلاح ساختار در بهبود و تغییر شیوه‌های تولید جای موفق بوده است؟	۶	نقش اجرای طرح را در بهبود نظام تولید برگ سبز چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۱	۱	۸	۷	۱۹	۳۶
	۷	نقش اجرای طرح را در بهبود روش‌های تولید جای خشک چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۰	۴	۱۱	۷	۱۴	۳۶
تولید جای موفق بوده است؟	۸	اجرای طرح تا چه میزان در بهبود کیفیت برگ سبز جای موفق بوده است؟	۰	۳	۱۱	۸	۱۴	۳۶
	۹	اجرای طرح تا چه میزان در بهبود کیفیت جای خشک موفق بوده است؟	۱	۱	۵	۸	۲۱	۳۶
آیا طرح اصلاح ساختار مانع جدی در روند واردات غیر قانونی چای بوده است؟	۱۰	به نظر شما ساز و کارهای پیش‌بینی شده در طرح تا چه حد در کنترل قاچاق چای موثر بوده است؟	۲	۱	۱	۵	۲۷	۳۶
	۱۱	اقدامات انجام شده در طرح تا چه میزان در کنترل قاچاق چای موثر بوده است؟	۱	۰	۲	۳	۳۰	۳۶
	۱۲	نقش طرح در کنترل بحران بازار چای را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۰	۱	۰	۱۱	۲۴	۳۶
	۱۳	به نظر شما قاچاق چای تا چه میزان در بروز بحران در بازار این کالا موثر بوده است؟	۲۸	۱	۲	۱	۴	۳۶
آیا زمان پیش‌بینی شده برای اجرای طرح رعایت شده است؟	۱۴	اثر اجرای اصلاح ساختار بر میزان فروش چای داخلی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۱	۰	۴	۷	۲۴	۳۶
	۱۵	دوره پنج ساله تا چه میزان برای اجرای طرح مناسب بوده است؟	۲	۳	۴	۱۰	۱۷	۳۶
	۱۶	به نظر شما دوره پیش‌بینی شده برای اجرای طرح تا چه حد رعایت شده است؟	۰	۱	۳	۹	۲۳	۳۶
آیا نقش هدایتی و نظارتی	۱۷	کدامیک از دوره‌های زیر را برای اصلاح ساختار چای مناسب می‌دانید؟	۳	۱	۴	۱۵	۱۳	۳۶
	۱۸	میزان و نحوه نظارت بر حسن اجرای طرح را تا چه حد مناسب می‌دانید؟	۱	۲	۲	۶	۲۵	۳۶
	۱۹	به طور کلی اعمال نظارت بر اصلاح ساختار تا چه حد ضروری است؟	۲۶	۶	۲	۰	۲	۳۶

عنوان سوالات تحقیق	شماره سوالات پرسشنامه	عنوان سوال پرسشنامه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	جمع
سازمان چای در اجرای طرح تحقق یافته است؟	۲۰	به نظر شما طرح اصلاح ساختار تا چه حد در تحقق نقش سیاست‌گذاری و هدایتی سازمان چای موفق بوده است؟	۰	۱	۵	۶	۲۴	۳۶
	۲۱	میزان موفقیت طرح را در تحقق وظایف سازمان چای در راستای اصلاح ساختار باغات و توسعه سطح زیر کشت چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۰	۲	۵	۳	۲۶	۳۶
	۲۲	به نظر شما سازو کارهای پیش‌بینی شده به منظور تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای در چارچوب طرح اصلاح ساختار تا چه حد مناسب بوده است؟	۱	۳	۲	۱۰	۲۰	۳۶

۷. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

بوده است تا خصوصی‌سازی. لازم به ذکر است که طی پنج سال اجرای طرح، دولت در زمینه‌های تامین منابع مالی، تضمین بدون قید و شرط تسهیلات بانکی، تقبل ۳۰ درصد سود و کارمزد تسهیلات، پرداخت یارانه صادراتی و... در گیرودار اجرای آن بوده است. لیکن پس از اجرای طرح بهبود مناسبات حاکم بر اقتصاد چای محقق نشد.

رفع چالش‌های کشت و صنعت چای از مهمترین اقدام‌های لازم برای بهبود کیفیت است. اساسی‌ترین چالش کشت چای در ایران ساختار خرده مالکی و دهقانی آن است. از مولفه‌های این ساختار، وسعت کم بهره‌برداری‌ها و پراکندگی قطعات است. بیش از ۷۵ درصد باغ‌های چای در اراضی کمتر از یک هکتار واقع و وسعت باغ‌های بیش از پنج هکتار تنها ۷ درصد است. بطور کلی حدود ۹۳ درصد اراضی چایکاری کشور در قطعاتی با وسعت زیر پنج هکتار پراکنده‌اند. در حالی که در هندوستان وسعت ۴۱ درصد باغ‌ها بیش از ۴۰۰ هکتار است و تنها حدود ۲ درصد آن زیر پنج هکتار وسعت داشته و بیش از ۹۲ درصد آن بالای ۱۰۰ هکتار می‌باشند. در سری لانکا کمتر از ۷ درصد باغ‌ها زیر چهار هکتار و بیش از ۴۸ درصد آن در اراضی با وسعت بیش از ۲۰۰ هکتار پراکنده‌اند.^۴ شیوه‌های خرده مالکی

همانگونه که در بحث یافته‌های تحقیق آمده است، بر اساس آزمون انجام شده جامعه آماری معتقد است انجام اصلاحات در ساختار کشت و صنعت چای نتوانسته منجر به آزادسازی تولید و بازرگانی چای به معنای واقعی شده و نتایج مورد انتظار را در این حوزه به دنبال آورد. نتایج حاصل از پردازش اطلاعات، توسط آمارهای موجود و مطالعات میدانی که طی انجام پژوهش صورت گرفته نیز به اثبات رسیده است. با توجه به اینکه خصوصی سازی به مثابه یک الگو برای تضمین کارآمدی مناسبات اقتصادی با اهدافی چون رشد اقتصادی، بهبود مدیریت، بهینه‌سازی روابط عاملین اقتصادی، کاهش هزینه‌ها و... مورد استفاده قرار می‌گیرد، در راستای اهداف خصوصی‌سازی و واگذاری امور مربوط به بخش غیر دولتی ناکام بوده است. ناگفته نماند اگرچه در سایه اجرای طرح عملا دخالت دولت به‌طور مستقیم در حوزه‌های بازرگانی و تولید این محصول (چای خشک) محدود شد لیکن نتایج حاصل از اجرای طرح همان نتایج مورد انتظار سیاست خصوصی سازی نبوده و به ظن بسیاری از چایکاران و صاحبان کارخانه‌های چای‌سازی این طرح بیشتر به رها سازی امور شیبیه

و دهقانی حاکم بر کشت چای ایران بنا به ماهیت خود از ویژگی‌هایی مانند پراکندگی باغ‌ها، سنتی بودن شیوه‌های کشت، عدم توان کشاورزان به یکپارچه‌سازی، عدم تمایل به پذیرش شیوه‌های نوین توسط چای کاران، بازدهی پایین عوامل تولید و انباشت ناچیز سرمایه برخوردار است. این ویژگی‌ها حائز آثار مختلفی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فنی است. علاوه بر این از محدودیت‌های دیگر کشت چای در ایران موقعیت جغرافیایی منطقه چای خیز است. بیش از ۶۹ درصد از اراضی چای کاری ایران در نواحی کوهپایه‌ای با شیب ۱۰ درجه و در سه منطقه مهم تولید (لاهیجان، رودسر و لنگرود) بیش از ۷۰ درصد باغ‌ها در نواحی با شیب ۳۰ درجه پراکنده‌اند. این وضعیت علاوه بر تشدید آثار نامطلوب فرسایش خاک، امکان کاربرد ماشین آلات در مراحل مختلف به ویژه حمل برگ سبز به کاخانه را به شدت محدود می‌کند. نوع بوته‌های چای و روش ازدیاد آن‌ها، خصوصیات خاک، شرایط آب و هوایی و ... از دیگر موانع کشت چای در ایران است. علاوه بر ویژگی‌های کشاورزی چای، صنعت فرآوری آن نیز با موانع اساسی روبه‌رو است. قدیمی بودن و فرسودگی بیش از ۵۰ درصد کارخانه‌ها، عقب ماندگی فن آوری و روش‌های عمل آوری برگ سبز و فقدان استانداردهای لازم، دوری کارخانه‌ها از مراکز تولید برگ سبز، پراکنش نامناسب آن‌ها در مقایسه با سطح زیر کشت در مناطق مختلف از دیگر چالش‌های فعالیت چای کاری در ایران است.

همانگونه که نتایج حاصل از آزمون سوال دوم پژوهش نشان می‌دهد جامعه آماری معتقد است انجام اصلاحات ساختاری در امور کشت و صنعت چای نتوانسته منجر به بهبود کیفیت مورد انتظار شده و یا شیوه‌های آن را بهبود بخشد. توسعه باغ‌ها، جایگزینی بوته‌های قدیمی، اصلاح و جوان‌سازی باغ‌ها از جمله برنامه‌هایی بود که در طرح اصلاح ساختار همزمان با فرایند اجرای طرح پیش‌بینی شده بود. عملکرد برنامه‌های پیش‌بینی شده نشان می‌دهد که اقدام اساسی و موثری جهت رفع این تنگناها انجام نشده و اهداف مورد نظر در راستای بهبود فرایند تولید کشاورزی تحقق نیافته است. از سوی دیگر اصلاح فرایند فرآوری از طریق تجهیز، نوسازی و بازسازی کارخانه‌ها نیز در طرح مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی مولفه‌های طرح اصلاح ساختار و ابزارهای اجرایی پیش‌بینی شده آن نشان می‌دهد که هیچ‌گونه سیاست و برنامه تشویقی در خصوص

کارخانه‌هایی که تولید کیفی‌تری در مقایسه با سایر واحدها داشته‌اند پیش‌بینی و منظور نشده است. اگرچه کارخانه‌ها مسئول فروش چای تولیدی خود بودند لیکن پیش‌بینی ماده (۶) آئین نامه ماده (۲۹) قانون برنامه سوم که به موجب آن در صورت عدم موفقیت کارخانه‌ها در فروش چای استحصالی سازمان چای می‌بایست بر اساس کیفیت و استاندارد تعیین شده آن‌ها را از کارخانه‌ها خریداری نماید، این دسته از کاخانه‌ها را از دغدغه عدم فروش چای و کیفیت آن در امان می‌داشت. اساساً بودجه لازم به منظور اجرای پروژه‌ها و برنامه‌های بلند مدت بهبود روش‌های کشت، جوان سازی بوته‌ها، یکپارچه سازی بهره‌برداری‌ها، عملیات داشت باغ‌ها و ... پیش‌بینی و تامین نشد. تنها در سال ۱۳۷۹ مبلغ ناچیزی به منظور تحقق اهداف فوق در قالب وام جعاله به کشاورزان پرداخت و در سال‌های بعد متوقف گردید. از این رو طی پنج سال اجرای طرح، مهمترین چالش موجود این صنعت همچنان از عوامل باز دارنده بهبود کیفیت چای استحصالی بوده است.

نتایج حاصل از آزمون آماره و پردازش و تحلیل اطلاعات پرسشنامه در خصوص اثر گذاری اصلاحات ساختاری در کاهش واردات غیر قانونی چای نشان می‌دهد که جامعه آماری اجرای طرح اصلاح ساختار را در جلوگیری از واردات غیر سمی موفق نمی‌داند و معتقد است علیرغم اجرای طرح، این پدیده همچنان بر بازار چای کشور حاکم است علاوه بر نتایج فوق، بررسی میدانی و اطلاعات آماری موجو نیز نظر پرسش شوندگان را تأیید می‌کند. قاچاق به عنوان مخربترین تهدید اقتصاد چای کشور در تمامی سالهای اجرای طرح با شدت هرچه تمامتر در حال گسترش بوده و عملاً اجرای طرح نتوانست در جلب سلیقه و ذائقه مصرف کننده موفقیتی داشته باشد. چرا که مصرف‌کننده همچنان به دنبال چای خارجی بوده و چای تولید داخل با عدم تقاضای موثر روبرو است. آمار موجود در این خصوص نشان می‌دهد که طی سال‌های اجرای طرح سالانه به‌طور متوسط تنها ۱۱ درصد چای تولید داخل به مصرف رسیده و سهم چای داخلی از مصرف کل تنها ۱۲ درصد بوده است. در نتیجه شکاف بین نیاز ۹۰ هزار تنی چای کشور با میزان تولید و واردات، از محل قاچاق تامین شده است. لذا اجرای طرح مانع جدی در روند واردات غیر قانونی این کالا نبوده و ناکامی آن در این خصوص با گسترش این پدیده کاملاً روشن است.

تحلیل نتایج حاصل از آزمون پرسش چهارم حاکی از اجرای شتابزده طرح اصلاح ساختار از نظر جامعه آماری می‌باشد. در حالیکه به موجب الزامات قانون مقرر بود که اصلاح ساختار و آزادسازی تولید چای به تدریج طی یک دوره ۵ ساله انجام شود و کارخانه‌های چای‌سازی نیز طی این دوره زمانی به تدریج در چهارچوب فرایند آزادسازی رأساً اقدام به خرید، تبدیل و فروش چای نمایند، لیکن در سال اول تمامی کارخانه‌های طرف قرارداد با سازمان تحت پوشش طرح قرار گرفته و بدون رعایت زمان تعیین شده به عنوان مجری طرح اقدام به فعالیت نمودند. به عبارتی تقریباً تمامی فرایند چایکاری، عمل آوری و بازرگانی با انحصار و حمایت ۴۰ ساله دولت به یکباره در جریان آزادسازی قرار گرفت. در حالیکه جا داشت به لحاظ ماهیت و گستردگی ابعاد آن و کارکردهای مختلف فعالیت چای کاری در منطقه و صنعت چای در اقتصاد کلان کشور، اجرای طرح نه تنها بتدریج و بدور از شتاب زدگی بلکه بصورت آزمایشی (پایلوت) در منطقه‌ای نمونه انجام می‌گردید تا از این طریق ضعف‌ها و محدودیتهای خصوصی‌سازی در این خصوص آشکار و از سوی دیگر فرصت‌های بالقوه جهت اجرای موفق تر طرح شناسایی می‌گردید.

نتایج حاصل از ارزیابی اثر بخشی طرح در تحقق نقش هدایتی و نظارتی سازمان چای نشان می‌دهد جامعه آماری معتقد است وظایف هدایتی و نظارتی دولت در امور چای طی اجرای طرح تحقق نیافته است. به موجب طرح مقرر بود پس از گذر از دوره پنج ساله وظایف تصدی‌گری دولت (سازمان چای) در امور مربوطه به حداقل رسیده و وظایف حاکمیتی، هدایتی و نظارتی سازمان افزایش یابد. لیکن پس از اصلاح ماده (۲۹) قانون برنامه سوم و پیش‌بینی انتقال وظایف حاکمیتی سازمان به وزارت جهادکشاورزی مولفه‌ها و ساز و کارهای نظارت و هدایت دولت در امور مربوطه تدوین نگشته است.

جمع‌بندی و ملاحظات

در یک جمع‌بندی کلی آنچه که در خصوص نتایج حاصل از اجرای طرح اصلاح ساختار چای می‌توان گفت بر هم خوردن نظم هر چند ناکارآمد چهل ساله و عدم جایگزینی روش‌های موثر و تنظیم مجدد مناسبات حاکم بر اقتصاد آن در چارچوب طرح بوده است. طرح اصلاح ساختار چای علی‌رغم عنوان آن در

حقیقت به مثابه اقدامی جهت تغییر روش مورد عمل از طریق جلب مشارکت بخش‌های غیردولتی در امور بازرگانی و تولید چای بوده است و نه یک برنامه بلندمدت اصلاح ساختار به معنای واقعی آن. آنچه عملاً به وقوع پیوست، انتقال شتاب زده و معیوب تصدی امور بازرگانی و تولید چای از حیطه وظایف سازمان چای به بخش‌های غیر دولتی است. در حالیکه نتایج حاصل همان نتایج مورد انتظار نبوده است. علل وریشه‌های ناکامی طرح در تحقق اهداف مورد نظر را می‌توان در زمینه‌های گوناگون جستجو نمود. از یکسو اهداف و ابزارهای پیش‌بینی شده جهت اصلاح ساختار چای، فاقد نگرش‌های واقع‌بینانه بوده به گونه‌ای که بسیاری از واقعیت‌های موجود در هنگام شروع طرح مغفول مانده است. از جمله این واقعیت‌ها نظام سنتی و ناکارآمد با هزینه‌های غیر قابل رقابت در ابعاد کشاورزی و صنعتی است. در حالیکه وسعت بیش از ۷۵ درصد از واحدهای بهره‌برداری زیر یک هکتار بوده و درآمد حاصل از آن به سختی تکافوی هزینه‌های جاری کشاورزان را می‌نمود و در شرایط فقدان پس انداز قابل اطمینان چای کاران، به هنگام تدوین اولیه طرح کاملاً قابل پیش‌بینی بود که اجرای آن به مثابه شوک شدیدی خواهد بود که سردرگمی کشاورزان و افزایش ضریب آسیب‌پذیری آنان را به همراه خواهد داشت. از سوی دیگر آثار مخرب قاچاق و ابعاد روبه‌گسترش آن در شروع اجرای طرح نادیده گرفته شده و اقدامات صورت گرفته در این خصوص از قبیل عضویت سازمان چای در ستاد مبارزه با قاچاق در مقابله با این پدیده عملاً بی‌اثر بوده است.

همچنین بررسی مولفه‌ها و مفاد طرح اصلاح ساختار چای و مستندات قانونی مربوطه نشان می‌دهد که در هیچ یک از مراحل تدوین و اجرای آن اطلاع‌رسانی لازم به منظور آشنایی چایکاران و کارخانه‌داران با اهداف اصلی طرح، روش‌های اجرا و نتایج آن صورت نگرفته است. کشاورزان چای کار به عنوان اولین حلقه فرایند اصلاح ساختار چای بدون آگاهی از طرح، اهداف و نتایج پیش‌بینی شده آن به یکباره در معرض اجرای آن قرار و قبل از اینکه فرصت کافی برای درک اقدام مسئولین برای بر هم زدن ثبات ۴۰ ساله روش‌های مورد عمل و آمادگی رو در رو شدن با آن را داشته باشند اولین سال اجرای طرح سپری گردید. این وضعیت برای کارخانه‌دار نیز صادق بود.

پیشنهادات

با عنایت به نتایج حاصل و شناخت واقعیات حاکم بر کشت و صنعت چای کشور، جهت اصلاح ساختار این محصول و بهبود مناسبات حاکم بر بازار آن برخی از مهمترین راهکارها با توجه به نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌گردد.

با توجه به یافته‌های پرسش اول تحقیق در جهت تحقق اهداف آزادسازی تولید و بازرگانی و واگذاری امور به بخش خصوصی پیشنهاد می‌شود:

۱. ایجاد و گسترش زمینه‌های فعالیت تشکل‌ها و اتحادیه‌های صنفی مورد حمایت‌های لازم قرار گیرد.
۲. از صادرکنندگان و بازرگانان به منظور ایجاد زمینه برای فعالیت بخش خصوصی در راستای آزادسازی بازرگانی چای از طریق پرداخت یارانه‌ها و جوایز صادراتی حمایت به عمل آید.

راهکارهای پیشنهادی در ارتباط با نتایج پرسش دوم و بهبود کیفیت چای:

۱. اجرای برنامه‌های یکپارچه‌سازی بهره‌برداری‌ها، بهسازی و نوسازی باغات، برقراری سیستم‌های آبیاری، بهبود تکنولوژیکی فرایندهای فراوری چای از طریق تجهیز، نوسازی و بازسازی کارخانه‌ها.
۲. پرداخت تسهیلات و اعتبارات ارزان به واحدهای صنعتی جهت بهسازی، نوسازی و تجهیز این واحدها.

در ارتباط با یافته‌های پرسش سوم پیشنهاد می‌شود:

۱. به منظور جلوگیری و تحدید ورود غیررسمی، مبارزه جدی با هرگونه قاچاق و در هر شرایطی و اتخاذ تمهیدات کارآمد و عملی به منظور مقابله با این پدیده، از قبیل دایر نمودن ایستگاه‌های امنیتی در نقاط مختلف مرزی و در نهایت عزم جدی دولت و مسئولین ضرورت تام دارد.
۲. افزودن اسانس‌های مجاز و بهداشتی به منظور بهبود کیفیت، اختلاط چای داخلی خارجی، تبلیغ و اطلاع رسانی در رسانه‌های عمومی به مضرات و مخاطرات بهداشتی مصرف چای قاچاق.

در ارتباط با یافته‌های پرسش چهارم پیشنهاد می‌گردد:

۱. اجرای آزمایشی (پایلوت) در منطقه‌ای خاص طی زمانبندی

مشخص به منظور شناخت محدودیت‌ها و فرصت‌های اصلاحات.

۲. ایجاد حلقه‌های ارتباطی موثر بین هر یک مراحل و برنامه‌های اصلاحی. (اعمال بسته سیاستی).

۳. ارزیابی مقطعی (سالانه) برنامه‌ای اجرا شده و اصلاح ابزارها و روش‌های مورد استفاده در صورت لزوم.

در ارتباط با نتایج پرسش پنجم تحقیق پیشنهاد می‌شود:

۱. نظارت و کنترل دقیق بر حسن اجرای برنامه‌های اصلاح ساختار.
۲. اتخاذ تمهیدات لازم جهت ایجاد اهرم‌های نظارتی موثر بر هزینه کرد تسهیلات و اعتبارات تخصیصی، به منظور هدایت این تسهیلات به فرایندهای موردنظر اصلاحات.

برخی راهکارهای کلی نیز عبارتند از:

۱. اطلاع رسانی و دادن آگاهی به جامعه و دست اندرکاران فعالیت‌های در معرض اصلاح.
۲. کمک به برقراری تناسب بین توزیع کارخانه‌ها و سطوح زیرکشت در مناطق چای کاری از طریق نظارت بر احداث کارخانه‌های جدید.
۳. از آنجا که یکی از دلایل ناکامی طرح اصلاح ساختار چای عدم تامین به موقع منابع مالی مورد نیاز بوده، لذا لازم است ساز و کارهای تحقق این امر (تامین به موقع و به مقدار لازم منابع مالی) تدوین و پیش‌بینی گردد.

پی‌نوشت‌ها

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان بررسی اثر بخشی طرح اصلاح ساختار در ساماندهی صنعت چای کشور است.

2. Cronbach

3. t- student

۴. مرکز آمار ایران، "تحقیق در زمینه کشت و صنعت چای ایران"، خرداد ۱۳۶۵

منابع

- آزاد، محمدیان، "تعدیل اقتصادی، بحران بدهی و فقر در کشورهای در حال توسعه"، تهران، ۱۳۷۵.
- ارض بیما، فیض الله، تاریخ صنایع چای کاری و چای‌سازی در

ایران، ۱۳۷۸.

باگاریا، ریشی، تهیه و تولید چای به روش سی تی سی (C.T.C)، ۱۳۷۸.

بست، جان، ترجمه شریفی، حسین پاشا، طالقانی، نرگس، "روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری"، تهران، ۱۳۷۹. خسروی نژاد، اقتصاد چای از تولید تا مصرف. ماهنامه بررسی‌های بازرگانی، شماره ۱۳۵، آبان ۱۳۷۷.

رحیمی بروجردی، علیرضا، "سیاست‌های اقتصاد کلان و اصلاحات ساختاری"، تهران، ۱۳۷۳. رحیمی بروجردی، علیرضا، درآمدی بر سیاست‌های تعدیل ساختاری، تهران، ۱۳۷۲.

سازمان برنامه و بودجه، معاونت امور تولیدی، "گزارش و پیشنهادات اصلاح کشاورزی، فرآوری، و توزیع چای کشور"، ۱۳۷۸.

سازمان مدیریت و برنامه ریزی، دبیرخانه شورای اقتصاد، مصوبات هیات دولت و شورای اقتصاد.

سازمان مدیریت و برنامه و بودجه اصفهان، "مقدمه‌ای بر اصلاحات ساختاری مدیریتی در جهت کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری"، اصفهان، ۱۳۷۷.

سایت اینترنتی سازمان خوار و بار و کشاورزی جهانی (F.A.O.) www.fao.org

سیف، علی اکبر، اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۵.

شاددل، آمنه، "بررسی عوامل موثر بر اثر بخشی مناطق آزاد تجاری - صنعتی ج. ا. ا"، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۸۴-۱۳۸۳.

شکرگزار، سید احمد تقی، بررسی اثر زمان، تعداد دفعات مالش و زمان برگ چینی بر روی مرحله اکسیداسیون (تخمیر) و مطالعه این اثر بر روی خواص کیفی چای استحصالی" ۱۳۷۸

شکیبایی، علیرضا، علی محمد احمدی، "قاچاق کالا، علل، آثار و شاخص‌های اندازه گیری آن" مجموعه مقالات سومین همایش ملی بررسی پدیده قاچاق کالا و راهکارهای پیشگیری از آن"، پژوهشکده اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، آذر ۱۳۷۸.

غازی مولا، "چای، ظرفیتها، تنگناها، راه حل،" وزارت جهاد کشاورزی، معاونت برنامه ریزی اقتصادی، دفتر امور بازرگانی، ۱۳۸۲.

صادقی، محمدرضا، بازار جهانی چای، موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰.

کمیته موضوع بند ۸ مصوبه شورای اقتصاد مورخ ۱۳۷۸/۳/۲۹، "طرح اصلاح ساختار تشکیلات چای کشور"، ۱۳۷۸

گمرک ج.ا.ا، آمار نامه بازرگانی جارچی

مرکز آمار ایران، مدیریت صنعتی و بازرگانی، "تحقیق در زمینه کشت و صنعت چای ایران"، ۱۳۶۵.

مرکز آمار ایران، گزارش هزینه - درآمد خانوارها.

یاسوری، مجید، کشت چای و علل کاهش کمیت و کیفیت آن، سنبله، شماره ۸۳، ۱۳۷۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی